

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

Investigating the relationship between personality traits and religious orientation with desire to marry: analysis of the mediating role of life expectancy in all female and male students of Islamic Azad University, Kermanshah Branch

Sara Baba Nezhad

Master's Degree in Clinical Psychology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

سارا بابانژاد

کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

Saeed Jameh Shoorani

Department of Psychology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran, responsible author

سعید جامه شورانی^۱

گروه روانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

Abstract

The purpose of this research is to investigate the relationship between personality traits and religious orientation with the desire to marry: analyzing the mediating role of life expectancy in all male and female students of Islamic Azad University, Kermanshah branch. According to the purpose of the present research, it is an applied type of research; Also, according to the data collection, this research is descriptive and of correlation type and structural equation model. The statistical population of the present study includes all male and female students of Islamic Azad University of Kermanshah in 2023-2024. In order to select the sample size, 269 students were selected from stratified random sampling using the Cochran formula and the size of the entire population, and according to the life expectancy questionnaires of Schneider, Ironik et al. (1991), the five big personality factors questionnaire of Mak Carey and Costa (NEO), Alport's religious orientation questionnaire and the questionnaire of desire to marry

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه است. پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی است؛ همچنین این پژوهش با توجه به گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی و مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی کرمانشاه در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند. جهت انتخاب حجم نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای تعداد ۲۶۹ نفر از دانشجویان با استفاده فرمول کوکران و حجم کل جامعه انتخاب شد و به پرسشنامه‌های امید به زندگی اشنايدر، ایرونیک و همکاران (۱۹۹۱)، پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت مک‌کری و کاستا (NEO)، پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت و پرسشنامه تمایل به ازدواج پوراعتماد، حیدری و مظاهری (۱۳۸۳) به صورت مجازی پاسخ دادند. نتایج نشان داد میزان شاخص df 2 در ارزندگی مدل پیشنهادی تمایل به ازدواج

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

Pourtemad, Heydari and Mazaheri (2004) answered virtually. The results showed that the value of the 2 df index in the validity of the proposed model of willingness to marry based on personality traits and religious orientation with the mediation of life expectancy is less than 5. Also, the RMSEA index in the model is less than the significant and acceptable level of 0.08, which indicates the appropriate and good fit of the model. The values of NFI and CFI in this research are equal to 0.986 and 0.964, respectively, which indicate the appropriate fit of the model with the data. Therefore, the results of this research can be of interest to higher education centers and students.

براساس رگه‌ها شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با میانجی‌گری امید به زندگی کمتر از ۵ می‌باشد. همچنین، میزان شاخص RMSEA در مدل کمتر از سطح معنی‌داری و قابل قبول ۰/۰۸ بوده که نشان دهنده برازش مناسب و خوب مدل است. مقادیر NFI و CFI در تحقیق حاضر به ترتیب برابر با ۰/۹۸۶ و ۰/۹۶۴ است که نشان دهنده برازش مناسب مدل با داده‌ها است. بنابراین نتایج پژوهش حاضر می‌تواند مورد توجه مراکز آموزش عالی، دانشجویان قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، جهت‌گیری مذهبی، تمایل به ازدواج، امید به زندگی، دانشجویان.

Keywords: personality traits, religious orientation, willingness to marry, life expectancy, students.

نوع مقاله: پژوهشی دریافت: فروردین ۱۴۰۴ پذیرش: خرداد ۱۴۰۴

مقدمه

خانواده نهادی است که به اعضای خود احساس امنیت و آرامش می‌بخشد و زوجین سالم، خانواده سالم را می‌سازند و خانواده سالم، جامعه سالم را تشکیل می‌دهند (کیم و واراناسی^۱، ۲۰۱۹). ازدواج مهم‌ترین و اصلی‌ترین عامل ارتباطی میان انسان‌ها است و به عنوان صمیمی‌ترین رابطه در پاسخ به کلیه نیازهای جسمی، جنسی و روانی محسوب می‌شود (زیگی^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). ازدواج در عین اینکه می‌تواند صمیمانه‌ترین و راحت‌ترین رابطه ممکن باشد، در همان حال می‌تواند صدمات خیلی شدیدی را به زوجین و سایر اعضا خانواده وارد کند (گودرزی، شیری و محمودی، ۱۳۹۷). خانواده یکی از رکن‌های اصلی جامعه و کوچک‌ترین جزء اجتماع و به عنوان یکی از محیط‌های مؤثر در سلامت جنسی و روانی فرد در نظر گرفته می‌شود (سلطانی زاده و باجلانی، ۱۳۹۹). جامعه سالم و رو به کمال متشکل از خانواده‌های سازگار و موفق است. امروزه جوامع مختلف به دنبال الگوهای بومی در زمینه تحکیم، بهبود و ارتقای سلامت خانواده هستند. جامعه چین مشکلات زوجی را به عنوان یک مسئله اساسی و با فوریت مداخله تعریف کرده است (کائو، ژو و فانگ و فاین^۳، ۲۰۱۷ و کائو، ژو و فانگ، ۲۰۱۹). آرامش، امنیت و آسایشی که اعضاء در محیط خانه از آن برخوردار می‌گردند و به تبع آن از اضطراب‌ها و نگرانی‌ها در امان می‌مانند، را در هیچ محیط یا رابطه انسانی دیگر نمی‌توان یافت (عسکر آباد و حاجی حیدری، ۱۳۹۲). همچنین اولین نهاد جامعه‌پذیر و کهن‌ترین هسته‌ی طبیعی، در همه‌ی جوامع انسانی از ابتدای تاریخ وجود داشته و بشر تاکنون نتوانسته است جایگزینی برای آن بیابد. این موضوع حضور همیشگی این نهاد اجتماعی و ضرورت وجودی آن را نشان می‌دهد. خانواده جوهره‌ای زنده و در حال تغییر است که با استفاده از اعضای خویش و در جریان ارتباطی دائمی، تعاملی و طرح‌دار با یکدیگر یک کل را سازمان‌دهی می‌کند و در طول زمان و مکان گسترش می‌یابد (موسوی و همکاران، ۱۳۹۶).

1 - Kim & Varanasi

2 - Zegeye

3 - Cao, Zhou, Fang, Fine

تمایل به ازدواج برای کلیه جوانان دارای اهمیت است و مراودات بین دختران و پسران در دوره جوانی که از نظر سنی، تحصیلی، فکری، عقلانی و انتظارات با هم تناسب و هماهنگی دارند، انگیزه فرد به ازدواج را تقویت می‌کند (سقزی، یزدانی اسفیدواجانی و نصر، ۱۳۹۹). ازدواج با توجه به جنسیت، سن، سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال، تجربه رابطه با جنس مخالف پیش از ازدواج می‌تواند وضعیت‌های متفاوتی داشته باشد (شهریاری، ۱۴۰۲). به نظر می‌رسد تجربه رابطه با جنس مخالف نوسانات زیادی را در گرایش فرد به ازدواج ایجاد می‌کند، به طوری که تجربه رابطه با جنس مخالف به تأخیر در سن ازدواج منجر می‌شود (بیرلینا، اوتامی، ایفندی و کورنیاتی، ۲۰۱۸؛ تهرانی راد، ۱۴۰۰). از جمله عواملی که بر شکل‌گیری نگرش‌ها به طور اعم و شکل‌گیری تمایل به ازدواج به طور اخص تأثیر گذار است، ویژگی‌های شخصیتی فرد است. صفات شخصیت اولین راهنمای تشخیص وضعیت شناختی و عاطفی افراد هستند و بر نقش‌های عاطفی-اجتماعی و رفتارهای بین فردی افراد تأثیر می‌گذارند (مومینی هان و پترسون^۱، ۲۰۰۱). ویژگی‌های شخصیتی^۲، عبارت است از پنج عامل: روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی، موافق بودن و باوجدان بودن (باغبی^۳ و همکاران، ۲۰۰۷). گستردگی این مفهوم تا آن جایی است که بسیاری از پدیده‌های اجتماعی و روانی را تحت تأثیر قرار داده است، به نحوی که امروزه آن‌چه که عامل بقا و استمرار جوامع و زندگی بشری؛ یعنی ازدواج، پیوند تنگاتنگی با مفهوم شخصیت و ویژگی‌های شخصیت دارد (پورافکاری، عنبری روزبهرانی و حکیمی‌نیا، ۱۳۹۲). با بررسی این پنج عامل می‌توان تا حدودی دیدگاه و نگرش به ازدواج فرد را پیش‌بینی کرد. می‌توان چنین استدلال کرد که افراد با داشتن ویژگی‌هایی مثل برون‌گرایی، گشودگی و باوجدان بودن، نگرش مثبت‌تری به مسایل زناشویی و ازدواج دارند (کاسیلز و واتسون^۴، ۲۰۰۳). و افراد با داشتن ویژگی روان‌رنجوری، نگرش به ازدواج منفی‌تری دارند (پورافکاری و همکاران، ۱۳۹۲).

در مورد ویژگی‌های شخصیت و قدرتی که بر روی پیش‌بینی کردن رفتار دارند چنین آمد است که ویژگی‌های شخصیتی صفاتی بادوام و پایداری هستند که در موقعیت‌های متفاوت چندان دچار تغییر نمی‌شوند. به سبب این گرایش‌های باثبات افراد به محرک‌های مختلف به روش‌های یکسانی پاسخ می‌دهند که در نهایت پیش‌بینی رفتار افراد در موقعیت‌های مختلف را به همراه می‌آورد (خان جانی و اکبری، ۱۳۹۲). طبق تحقیقات تفاوت‌ها و ویژگی‌های شخصیتی در ایجاد و حفظ روابط صمیمانه از مهم‌ترین عوامل هستند و در انتخاب همسر از اهمیت بالایی برخوردارند (نادری، افتخار، آملازاده، ۱۳۹۰). همچنین ویژگی‌های شخصیتی با نگرش به ازدواج و ملاک‌های انتخاب همسر رابطه معناداری دارد (قادری و سوزندپور، ۲۰۱۶). نتایج پژوهش آرمیده و رضاخانی (۱۳۹۸) نشان می‌دهد که ویژگی‌های شخصیتی قدرت پیش‌بینی تمایل به ازدواج را دارند. اشته و کریمی (۱۳۹۳) در مطالعات خود نشان داده‌اند ویژگی‌های شخصیتی، جو خانوادگی و سبک‌های دلبستگی توانایی پیش‌بینی نگرش به ازدواج را دارند. توجه و تمرکز بسیاری بر روی نقش شخصیت در روابط عاطفی معطوف شده است. این موضوع به طور ویژه‌ای با استفاده از تست شخصیت نشو انجام گرفته است. ۵ عامل روان‌آزرده خویی، برون‌گرایی، گشودگی در برابر تجربه، وظیفه‌شناسی و توافقی بودن عواملی هستند که در طول زمان نسبتاً ثابت می‌مانند (کاستا، مک کری و لانکهورف، ۲۰۱۹). طرف دیگر هر فرد در رابطه عاطفی بر فرد دیگر تأثیر متقابل دارد، از این رو توانمندی‌های منش زوجین در رابطه عاطفی بین فردی محسوب شده و تأثیر میان فردی می‌گذارند (کاشدان و همکاران، ۲۰۱۸؛ ویدمن، لدرمن و گراب، ۲۰۱۶).

یکی دیگر از متغیرهای نیازمند بررسی در دانشجویان مفهوم جهت‌گیری مذهبی است. جهت‌گیری مذهبی عبارت است از عملکرد فرد درباره باورهای دینی خود (شهری، ۱۴۰۱). جهت‌گیری مذهبی درونی، شکل رشدیافته‌تری از نیت مذهبی محسوب می‌شود که به عنوان یک انگیزه غالب و راهنمای عمومی و همیشگی برای سبک و روشی عمل می‌نماید که فرد در زندگی در پیش می‌گیرد؛ در مقابل، جهت‌گیری مذهبی بیرونی، شکل رشد نیافته‌تر عقاید و باورهای مذهبی را در برمی‌گیرد (حکیمی پور،

1 - Moynihan, & Peterson

2 - Personality characteristics

3- Bagbi

4 - Casilas, & Watson

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

۱۳۹۸). دین، وجه اصلی امتیاز بشر و میزان امید به زندگی است. بنابراین امید یکی از نیازهای اساسی انسان به شمار می‌رود. امیدواری یک حالت انگیزشی مثبت با در نظر گرفتن اهداف روشن برای زندگی است. فروم^۱ معتقد است امید، آمادگی برای لحظات هنوز اتفاق نیفتاده است، به اعتقاد او امید عامل ذاتی و باطنی شالوده‌ی زندگی و عامل پویا و دینامیک روان انسان است. امید به عنوان یک سازه‌ی شناختی در افراد و گروه‌های مختلف دارای اهمیت بسیار است. دای و همکاران به این نتیجه رسیدند که امید به طور منحصر به فرد پیشرفت‌های آینده‌ی افراد را پیش بینی می‌کند. در نظریه‌ی امید اشنایدر سه مؤلفه: تفکر هدف (هر چیزی که خود فرد مایل است بدان دست یابد؛ آن را انجام دهد یا تجربه یا ایجاد کند)؛ تفکر عامل (یک مؤلفه انگیزشی برای به حرکت درآوردن فرد، در مسیر راه‌های در نظر گرفته شده برای رسیدن به هدف) و تفکر گذرگاه (توانایی ادراک شده فرد برای شناسایی و ایجاد مسیرهایی به سمت هدف) وجود دارد. به عبارت دیگر افراد با امیدواری بالا بیشتر به هدف‌گزینی می‌پردازند، مسیرهای کارآمدی را برای رسیدن به اهداف موردنظر ایجاد می‌کنند و مطمئن هستند که مسیرهای انتخابی شان، آن‌ها را به سمت اهداف موردنظرشان خواهد رساند (غلامپور و همکاران، ۱۳۹۸). اسنایدر (۱۹۹۵) امیدواری را "فرآیند تفکر درباره اهداف فرد در کنار انگیزش حرکت به سمت آن اهداف (عاملیت) و راه‌های رسیدن به آن اهداف (مسیرها)" تعریف نموده است. دانشجویان با سطوح بالای امیدواری اهداف تعریف شده‌ای دارند، باور به توانایی‌های خود برای ایجاد راهبردهای موثر جهت رسیدن به اهداف و انگیزش لازم برای استفاده از آن راهبردها را دارند (عیسی‌زادگان و همکاران، ۱۳۹۳). لذا توجه این پژوهش بر روی افراد مجرد و تمایل آن‌ها به انتخاب شریک ایده آل بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی بود چرا که بررسی ویژگی‌های شخصیتی افراد مجرد این امکان را فراهم می‌کند تا اطلاعات بیشتری در جهت پیش بینی مشکلات زناشویی به دست آید. بنابراین پژوهش حاضر در صدد آن است که به این سؤال اساسی پاسخ دهد که بین ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع تحقیقات کاربردی است؛ همچنین این پژوهش با توجه به گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی و مدل معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بودند. جهت انتخاب حجم نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای تعداد ۲۶۹ نفر از دانشجویان با استفاده فرمول کوکران و حجم کل جامعه انتخاب شد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه امید به زندگی: پرسشنامه امیدواری که توسط اشنایدر، ایرونیک و همکاران (۱۹۹۱) تهیه شده است دارای ۱۲ سوال بوده و هدف آن ارزیابی میزان امید به زندگی در افراد می‌باشد. شیوه نمره گذاری آن براساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای است. این پرسشنامه برای افراد ۱۵ سال به بالا طراحی شده است. از این عبارات ۴ عبارت برای سنجش تفکر عاملی (سوالات، ۲، ۹، ۱۰ و ۱۲)، ۴ عبارت برای سنجش تفکر راهبردی (سوالات ۱، ۴، ۷ و ۸)، ۴ عبارت انحرافی (سوالات، ۳، ۵، ۶ و ۱۱) است. بنابراین این پرسشنامه دو زیر مقیاس عامل و راهبردی را اندازه گیری می‌کند. روایی و پایایی این پرسشنامه توسط استادان رشته مدیریت و مطالعه آزمایشی دانشگاه مشهد و تربیت معلم مورد بررسی و تایید قرار گرفته است (کریمیان، ۱۳۹۱). برایانت و ونگروس (۲۰۰۱) همسانی درونی کل آزمون را ۰/۷۹۱ تا ۰/۷۱۱ بدست آورده اند. در پژوهش حاضر میزان پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد.

پرسشنامه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت مک کری و کاستا (NEO): در این پژوهش به منظور بررسی ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان دانشگاه رازی از فرم کوتاه آزمون نئو (NEO) مک کری و کاستا (۱۹۸۹) که دارای ۶۰ سوال می‌باشد، استفاده شد. این آزمون پنج مورد از ویژگی‌های شخصیتی افراد را مورد سنجش قرار می‌دهد که این ویژگی‌ها عبارتند از: روان نژندی (N)، برون گرایی (E)، انعطاف پذیری (O)، دلپذیری (A) و وظیفه شناسی (C). هر کدام از این ویژگی‌ها در این آزمون با ۱۲ سوال مورد سنجش قرار می‌گیرند. شیوه‌ی پاسخ گویی به این پرسشنامه به این صورت است که آزمودنی جواب را در یک طیف ۵ درجه‌ای از نوع لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم) انتخاب می‌کند. نمره گذاری این آزمون براساس ۰، ۱، ۲، ۳، ۴ می‌باشد و حداقل و حداکثر نمره‌ی هر فرد در هریک از خرده مقیاس‌ها ۰ و ۴۸ می‌باشد. این آزمون برای افراد بالای ۱۷ سال مناسب می‌باشد. مک کری و کاستا (۲۰۰۴) در تحقیقی که برای تجدید نظر در پرسشنامه (NEO-FFI) بر روی ۱۴۹۲ نفر انجام دادند، ضریب همبستگی این آزمون را با آزمون نئو ۲۴۰ سوالی برای پنج ویژگی شخصیتی روان نژندی، برون گرایی، انعطاف پذیری، دلپذیری و وظیفه شناسی به ترتیب آلفای کرونباخ ۰/۸۳، ۰/۸۳، ۰/۹۱، ۰/۷۶، و ۰/۸۶ گزارش کردند (فرنچونا، ۲۰۱۱). کیامهر (۱۳۸۱) در پژوهشی که بر روی دانشجویان شهر تهران انجام داد، ضریب همبستگی فرم کوتاه آزمون نئو را با فرم ۲۴۰ سوالی آن برای پنج ویژگی شخصیتی بالا به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۹۱، ۰/۷۱، ۰/۷۸، و ۰/۷۵ گزارش کرده است. برای به دست آوردن پایایی این آزمون در پژوهش (شکرکن و همکاران، ۱۳۸۶)، از روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی استفاده شده است. در پژوهش حاضر میزان پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد.

پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت: آلپورت و راس در سال ۱۹۵۰ این مقیاس را برای سنجش جهت‌گیری‌های درونی و بیرونی مذهب تهیه کردند این آزمون در سال ۱۳۷۸ ترجمه و هنجاریابی شده است و شامل ۲۱ عبارت است. این پرسشنامه مشتمل بر ۲۱ پرسش چهار گزینه‌ای است که میزان جهت‌گیری مذهبی افراد را می‌سنجد. گزینه‌های کاملاً مخالفم و تقریباً مخالفم، گزینه‌های منفی و تقریباً موافقم و کاملاً موافقم گزینه‌های مثبت این پرسشنامه‌اند. در این مقیاس، گزینه عبارات ۱۲- ۱ که جهت‌گیری مذهبی بیرونی را می‌سنجد، از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق‌اند و در ۹ ماده‌ی بعدی، یعنی شماره‌های ۲۱- ۱۳ که جهت‌گیری مذهبی درونی را اندازه می‌گیرند، پاسخ برعکس است. این مقیاس، بر مبنای نمره گذاری لیکرت می‌باشد. عبارت‌های بدون پاسخ نمره ۳ می‌گیرند. جان بزرگی اعتبار این مقیاس را در یک گروه نمونه ۲۳۵ نفری از دانشجویان دانشگاه‌های تهران با اعتبار ۰/۷۳ براساس آلفای کرونباخ گزارش کرده است (حجی پور، ۱۳۹۰، ص ۵۶۹) برای بررسی روایی در پژوهش شفیعی و همکاران (۱۳۹۱)، از تحلیل مولفه‌های اصلی با چرخش ابلیمین استفاده شد و ساختار ساده‌ی دو عاملی به دست آمد که می‌توانست به ترتیب ۱۴/۰۲ و ۲۸/۰۶ از واریانس جهت‌گیری مذهبی را بیان کند. در بررسی پایایی مقیاس یاد شده، آلفای کرونباخ جهت‌گیری مذهبی بیرونی ۰/۷۱ و جهت‌گیری درونی ۰/۶۲ به دست آمد. آلپورت و راس در سال ۱۹۵۰ این مقیاس را برای سنجش جهت‌گیری‌های درونی و بیرونی مذهب تهیه کردند. در مطالعات اولیه‌ای که بر مبنای صورت گرفت، مشاهده شد که همبستگی جهت‌گیری بیرونی با درونی ۰/۲۱ است (گراوند و همکاران ۱۳۹۱). در پژوهش حاضر میزان پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسشنامه تمایل به ازدواج: پرسشنامه رغبت سنج ازدواج توسط پورا اعتماد، حیدری و مظاهری در سال ۱۳۸۳ تهیه شده است و دارای ۲۴ سوال شامل ۴ خرده مقیاس می‌باشد. از طریق اجرای آزمایشی و نظر خواهی از پاسخ دهندگان و ۵ نفر از اساتید روانشناسی روایی محتوایی آن تایید گردید. اعتبار آن از طریق آزمون -آزمون مجدد $r=0/77$ و همسانی درونی آلفای کرونباخ (آلفا=۰/۹۲) محاسبه گردید. این پرسشنامه بر روی یک نمونه‌ی ۷۷۹ نفری دانشجویی از دانشگاه‌های "شهید بهشتی" و "تهران" اجرا گردید و با استفاده از تحلیل عوامل با روش چرخشی از نوع واریماکس، چهار عامل برای آن مشخص شد که این همگی از مقدار ویژه بالاتر از ۱ برخوردار بودند. این چهار عامل عبارت‌اند از: بازخورد نسبت به ازدواج، آمادگی و تمایل برای ازدواج، نگرش نسبت به پیامدهای ازدواج، موانع ازدواج. بدین ترتیب این پرسشنامه دارای ۵ نمره می‌باشد که چهار نمره برای

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

عوامل آن و یک نمره‌ی کل برای رغبت به ازدواج. به منظور سنجش پایایی پرسشنامه‌های نگرش مذهبی، تفکر قطعی نگر و رغبت به ازدواج این پرسشنامه‌ها بر روی ۳۰ دانشجو مورد آزمون قرار گرفتند. به این منظور از آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج حاصله بیانگر اعداد زیر برای پرسشنامه‌های مذکور بود. برای پرسشنامه نگرش مذهبی ۰/۸۶، پرسشنامه تفکر قطعی نگر ۰/۸۴ و رغبت به ازدواج ۰/۷۶ بدست آمد (فهیمی راد، ۱۳۸۹). در پژوهش حاضر میزان پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به دست آمد.

یافته‌ها

جدول ۱: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین ویژگی‌های شخصیتی با تمایل به ازدواج

متغیر	تمایل به ازدواج	خطای آزمون (sig)	سطح معنی داری	نتیجه
روان نژندی	-۰/۲۴۶	<۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
برون گرایی	۰/۱۳۷	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
انعطاف پذیری	۰/۲۳۳	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
دلپذیری	۰/۳۶۲	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
وظیفه شناسی	۰/۲۸۹	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد میزان همبستگی بین روان نژندی با تمایل به ازدواج با مقدار ۰/۲۴۶ -، برون گرایی با تمایل به ازدواج ۰/۱۳۷، انعطاف پذیری با تمایل به ازدواج ۰/۲۳۳، دلپذیری با تمایل به ازدواج ۰/۳۶۲ و وظیفه شناسی با تمایل به ازدواج ۰/۲۸۹ و دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشند، در نتیجه بین ویژگی‌های شخصیتی با تمایل به ازدواج رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۲: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین جهت‌گیری مذهبی و تمایل به ازدواج

متغیر	تمایل به ازدواج	خطای آزمون (sig)	سطح معنی داری	نتیجه
جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۱۱۹	<۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۰/۱۶۸	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد میزان همبستگی بین جهت‌گیری مذهبی درونی با تمایل به ازدواج با مقدار ۰/۱۱۹ و جهت‌گیری مذهبی بیرونی با ۰/۱۶۸ دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه بین جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین ویژگی‌های شخصیتی با امید به زندگی

متغیر	امید به زندگی	خطای آزمون (sig)	سطح معنی داری	نتیجه
روان نژندی	-۰/۲۱۸	<۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
برون گرایی	۰/۲۱۰	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
انعطاف پذیری	۰/۱۹۶	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
دلپذیری	۰/۳۹۸	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید
وظیفه شناسی	۰/۳۳۹	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد میزان همبستگی بین ویژگی شخصیتی روان نژندی با امید به زندگی با مقدار $0/218$ ، - برون گرایی با امید به زندگی $0/210$ ، انعطاف پذیری با امید به زندگی $0/196$ ، دلپذیری با امید به زندگی $0/398$ و وظیفه شناسی با امید به زندگی $0/339$ دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین ویژگی‌های شخصیتی با امید به زندگی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین جهت گیری مذهبی با امید به زندگی

متغیر	امید به زندگی	همبستگی	خطای آزمون (sig)	سطح معنی داری	نتیجه
جهت گیری مذهبی درونی	۰/۵۹۵	<۰/۰۱	۰/۰۵	تایید	
جهت گیری مذهبی بیرونی	۰/۸۶۳	۰/۰۱	۰/۰۵	تایید	

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد میزان همبستگی بین جهت گیری مذهبی درونی با امید به زندگی با مقدار $0/595$ و جهت گیری مذهبی بیرونی با امید به زندگی $0/863$ دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین جهت گیری مذهبی با امید به زندگی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۵: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین امید به زندگی و تمایل به ازدواج

متغیر	تمایل به ازدواج	همبستگی	خطای آزمون (sig)	سطح معنی داری	نتیجه
امید به زندگی	۰/۱۸۳	<۰/۰۱	۰/۰۵	تایید	

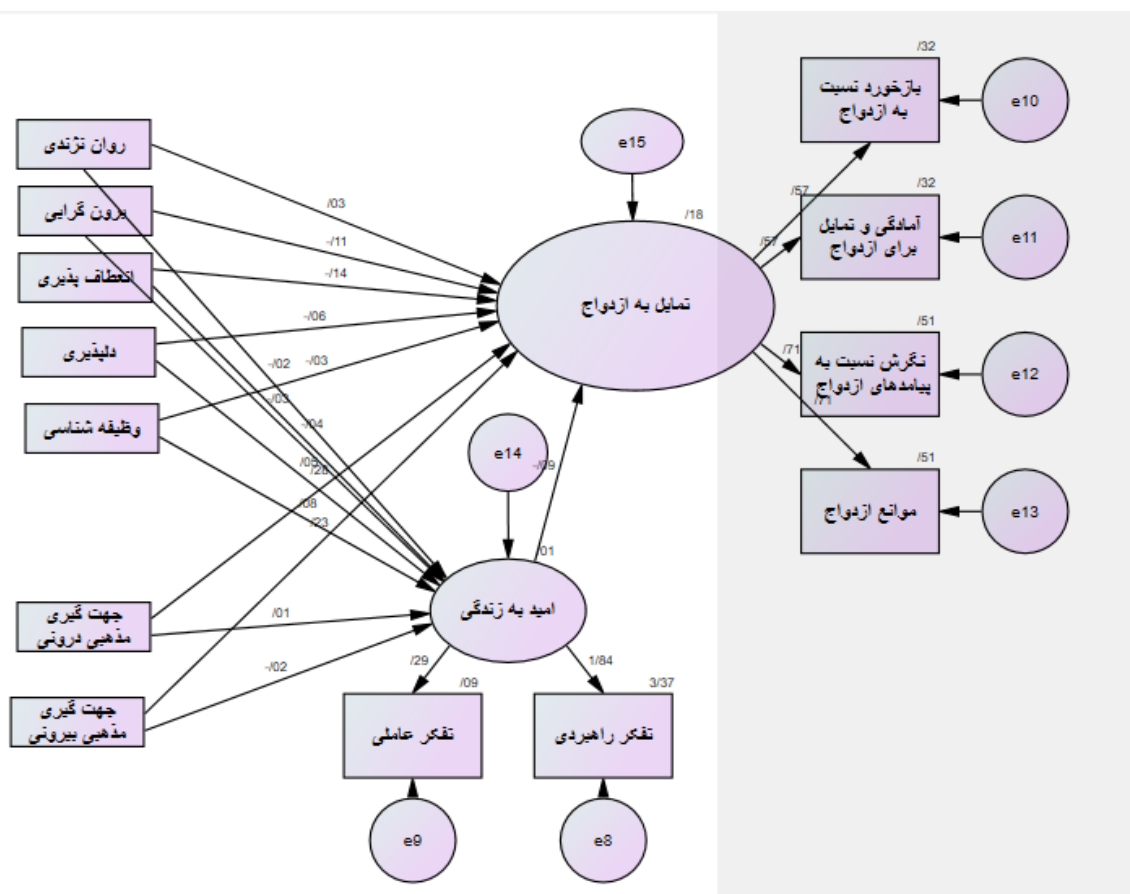
نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد میزان همبستگی بین امید به زندگی با تمایل به ازدواج با مقدار $0/183$ ، دارای میزان خطای آزمون کمتر از سطح معنی داری $0/05$ می‌باشد، در نتیجه بین امید به زندگی و تمایل به ازدواج رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۶: نتایج اثر میانجی امید به زندگی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و تمایل به ازدواج

مسیر	برآورد غیراستاندارد	برآورد استاندارد	C.R.	سطح معنی داری
مستقل	وابسته			
روان نژندی	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	$0/322$	$0/218$
برون گرایی	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	$0/267$	$0/178$
انعطاف پذیری	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	$0/378$	$0/266$
دلپذیری	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	$0/291$	$0/179$
وظیفه شناسی	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	$0/371$	$0/265$

جدول ۶ نشان می‌دهد که اثرات مستقیم، غیرمستقیم بین امید به زندگی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با تمایل به ازدواج در سطح خطای $0/05$ معنادار می‌باشد، زیرا دارای خطای آزمون کمتر از $0/05$ می‌باشند. به همین ترتیب، از جدول ۶ با توجه به معناداری اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل نتیجه می‌شود که متغیر میانجی امید به زندگی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و تمایل به ازدواج تاثیر گذار می‌باشد. بنابراین نقش میانجی امید به زندگی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و تمایل به ازدواج به طور مستقیم و غیرمستقیم موثر و مورد تایید می‌باشد.

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

شکل ۱: ضرایب استاندارد مدل ساختاری تمایل به ازدواج براساس ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با میانجی‌گری امید به زندگی

جدول ۷: نتایج اثرمیانجی امید به زندگی در رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و تمایل به ازدواج

مسیر	میانجی	وابسته	برآورد غیراستاندارد	برآورد استاندارد	C.R.	سطح معنی داری
جهت‌گیری مذهبی درونی	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	.۰۴۱۵	.۰۳۲۸	۴/۴۵	.۰۰۱
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	امید به زندگی	تمایل به ازدواج	.۰۳۷۸	.۰۲۴۵	۳/۴۲	.۰۱۱

جدول ۷ نشان می‌دهد که اثرات مستقیم، غیرمستقیم بین امید به زندگی در رابطه بین جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج در سطح خطای ۰/۰۵ معنادار می‌باشد، زیرا دارای خطای آزمون کمتر از ۰/۰۵ می‌باشند. به همین ترتیب، با توجه به معناداری اثرات مستقیم، غیرمستقیم و کل نتیجه می‌شود که متغیر میانجی امید به زندگی در رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و تمایل به ازدواج تاثیرگذار می‌باشد. بنابراین نقش میانجی امید به زندگی در رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و تمایل به ازدواج به طور مستقیم و غیرمستقیم موثر و مورد تایید می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه بود. نتایج نشان داد که در سطح معنی داری ۰/۰۵، ویژگی‌های شخصیتی به صورت مستقیم با تمایل به ازدواج رابطه معنی داری دارد که همسو با نتایج پژوهش‌های شهریاری (۱۴۰۲)، تیرانداز (۱۴۰۱) و زاهدی نیا (۱۴۰۰) بود. این یافته با نتایج پژوهش پورافکاری و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی ندارد. ویژگی شخصیتی موافق بودن با اعتماد، سادگی، نوع دوستی، تبعیت و تواضع همراه است. افرادی که نمره‌های بالایی در این ویژگی کسب می‌کنند اساساً نوع دوست و دلسوز هستند و با دیگران احساس همدردی می‌کنند. این بعد با صفاتی همچون همکاری، گذشت، مهربانی، همدردی، خوش مشربی و اعتماد توصیف می‌شود. الگوی ازدواج در ایران نیز مانند بسیاری از کشورها، دچار تغییرات محسوسی شده است و افزایش میانگین سن ازدواج در ایران براساس سرشماری مرکز آمار ایران، گویای این تغییر است. برای افراد جامعه انتخاب این که ازدواج نمایند و یا در چه سنی ازدواج کنند، تحت تاثیر متغیرهای مختلفی قرار دارد و از سویی، باتوجه به این که ازدواج یک تصمیم‌گیری است، تئوری ترجیحات بر آن قابل اعمال می‌باشد و برای افرادی که ازدواج می‌کنند، می‌توان فرض نمود که انتظار دارند با ازدواج، سطح مطلوبیت خود را افزایش دهند (ضرابی و مصطفوی، ۱۳۹۰). همچنین نتایج نشان داد که در سطح معنی داری ۰/۰۵، جهت گیری مذهبی به صورت مستقیم با تمایل به ازدواج رابطه معنی داری دارد که همسو با نتایج پژوهش‌های فتحی (۱۳۹۸) بود. در تبیین این نتایج می‌توان گفت زمان ازدواج و تشکیل خانواده، چرخه زندگی خانواده فرد را تحت تاثیر قرار می‌دهد. ساختارهای کلان اقتصادی و اجتماعی، ویژگی‌های فردی و دسترسی به همسر مناسب، موجبات تعجیل یا تاخیر در ازدواج را فراهم می‌آورند. ازدواج از عوامل بسیار موثر در زمینه افزایش جمعیت و سر منشاء تغییرات در ساخت سنی جمعیت است. پژوهشگران بین تغییر در سن ازدواج و سایر تحولات اجتماعی و اقتصادی همبستگی مشاهده کرده‌اند و از این تغییرات در جهت پیشبرد اهداف کشوری و سیاست گذاری‌ها استفاده نموده‌اند. طی سال‌های اخیر میانگین سن ازدواج در ایران بالا رفته است. این مسئله به تعویق افتادن ازدواج می‌تواند عواقب جبران ناپذیری بر جامعه مذهبی ما داشته باشد. در پژوهش نیکخواه و همکاران (۱۳۹۶) بیشترین اثرگذاری در نگرش سنتی به ازدواج مربوط به متغیر دینداری و برای نگرش مدرن به ازدواج، مربوط به هزینه و زمان ازدواج است. همچنین به لحاظ توصیف توزیع دانشجویان نسبت به نگرش به ازدواج، نتایج نشان دادند بیشتر پاسخگویان، نگرش سنتی‌تری به ازدواج داشتند که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشد.

همچنین نتایج نشان داد در سطح معنی داری ۰/۰۵، ویژگی‌های شخصیتی با امید به زندگی رابطه معنی داری دارد. در تبیین این نتایج می‌توان گفت جوانان، سرمایه‌های اصلی هر کشوری هستند. ورود به دانشگاه مقطعی بسیار حساس در زندگی جوانان است؛ که غالباً با تغییرات زیادی در روابط اجتماعی و بین فردی آنها همراه است. عواملی همچون دور بودن از محیط خانه، جدا شدن از خانواده، ورود به محیط جدید، مسائل و مشکلات درسی، نگرانی در مورد آینده کاری و غیره از جمله تنش‌های این گروه از جامعه است که می‌تواند زمینه ساز بروز بدکارکردی‌هایی نظیر کاهش رضایت از زندگی باشد. رضایت از زندگی لازمه یک زندگی مفید، مؤثر و رضایت بخش فردی است و شامل ارزیابی شناختی افراد از وضعیت زندگی خودشان است. از طرفی عدم توجه به رضایت از زندگی می‌تواند منجر به ناامیدی، از بین رفتن انگیزه کاری و در ابعاد عمیق‌تر بر توسعه اجتماعی و اقتصادی یک کشور تاثیر می‌گذارد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دانشجویان به دلیل داشتن نقش‌های گوناگون تحصیلی، خانوادگی، شغلی و غیره استرس بالایی دارند و در معرض بیماری‌های روانی و جسمی و در نهایت کاهش رضایت از زندگی قرار دارند. یکی از رویکردهای مهم در توجه به کل ابعاد روانشناختی افراد، ویژگی‌ها و ابعاد شخصیتی است (نجف زاده، ۱۴۰۳). برخی از

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

پژوهشگران به بررسی رابطه ویژگی‌ها و ابعاد شخصیتی و کیفیت زندگی پرداخته‌اند و نشان دادند که ابعاد شخصیتی با رضایت از زندگی رابطه معنادار دارند. بنابراین می‌توان گفت ویژگی‌های شخصیتی بر امید به زندگی اثر مستقیم دارد. همچنین نتایج نشان داد که در سطح معنی داری ۰/۰۵، جهت‌گیری مذهبی به امید به زندگی رابطه معنی داری دارد که همسو با نتایج پژوهش فتحی (۱۳۹۸) بود. این نتایج با یافته‌های پارک (۲۰۱۳)، استگر، فرازیر، اویشی و کالر (۲۹۹۶) و سیلبرمن (۲۰۰۵) که عنوان نموده‌اند بین جهت‌گیری مذهبی و امید زندگی رابطه وجود دارد، هماهنگ است. جامعه‌شناسان دین به صورت کلی بر این باورند که دین برای انسان‌ها می‌تواند چارچوبی منظم خلق کند که کل هستی در این چارچوب قابل تفسیر باشد. دین در سطح فردی دارای کارکردهایی نظیر؛ دادن معنا و هدف به زندگی، ایجاد احساس آرامش در فرد، تثبیت احساس تعلق فرد به جامعه، ایجاد نظامی از ارزش‌های اخلاقی برای فرد و تشکیل هویت فردی است. تمامی این کارکردها بر امید به زندگی موثر هستند. افرادی که دارای جهت‌گیری مذهبی درونی هستند، نسبت به زندگی خود معنا و مفهوم خاصی دارند و تمام کارها و اهدافشان از روی برنامه است و به همین دلیل هم به زندگی امید بیشتری دارند و سطح امید به زندگی آنها در مقایسه با دیگر افراد بالاتر است، معنویت نیز به عنوان یکی از توانمندی‌های انسانی در استراتژی‌های حل مسئله و به عنوان یک منبع حمایتی در کنار آمدن با سردرگمی‌ها، تعارضات و مصیبت‌ها و فشارهای خانوادگی و زندگی می‌تواند به افراد در داشتن یک احساسی از کنترل غیر مستقیم و معناداری کمک کند که نتیجه آن سبب کاهش انزوا و ناامیدی و افزایش امیدواری در افراد است.

نتایج نیز نشان داد در سطح معنی داری ۰/۰۵، امید به زندگی به تمایل به ازدواج رابطه معنی داری دارد که همسو با نتایج پژوهش فتحی (۱۳۹۸) بود. در تبیین این نتایج می‌توان گفت رمضانیان (۱۳۷۶) نتیجه می‌گیرد که عمده ترین موانع ازدواج از دیدگاه جوانان توقعات بالای خانواده‌ی دختر، چشم و هم چشمی خانواده‌ها، ترس از برگزاری مراسم، مشکل مسکن و اشتغال، دخالت والدین، مهریه سنگین و ترس از آینده می‌باشد و در مجموع عدم امیدواری به آینده می‌باشد. فتحی (۱۳۹۸) به این نتیجه رسید بین تمایل به ازدواج با امید به زندگی رابطه معناداری وجود دارد که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشد. در بیان محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت چون نمونه پژوهش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه است تا جایی که امکان دارد باید در تعمیم نتایج آن به جامعه‌های دیگر با احتیاط عمل نمود. تنها منبع جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش، پرسشنامه بود که جنبه خودگزارشی دارد. به همین دلیل ممکن است در اطلاعات به دست آمده سوگیری تک روشی ایجاد شده باشد. پیشنهاد می‌شود که این پژوهش در شهرها و استان‌های دیگر و با فرهنگ‌های مختلف نیز انجام شود تا بتوان از این طریق قابلیت تعمیم نتایج را افزایش داد. داده‌های مطالعه حاضر با استفاده از ابزارهای خودگزارش دهی به دست آمده است. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده از روش‌های دیگری نیز جهت جمع‌آوری داده‌ها استفاده شود. پیشنهاد می‌شود در سطح دانشگاه‌ها، کارگاه‌ها و سمینارهایی در زمینه تمایل به ازدواج برگزار کرد تا دانشجویان بتوانند با بهره‌گیری از آن‌ها، نگرشی مناسب و منطقی به ازدواج پیدا کنند. در راستای یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود مراکز مشاوره و نهادهای مرتبط، در کنار سایر رویکردهای درمان و مداخله، آموزش افزایش امید به زندگی را به عنوان مدل‌های غیرفردی، بافتنگر و مبتنی بر نظام خانواده جهت افزایش ویژگی‌های شخصیتی، جهت‌گیری مذهبی و تمایل به ازدواج مورد استفاده قرار دهند.

منابع

- (۱) پورافکاری، نصراله؛ عنبری روزبهانی، مهدخت، حکیمی‌نیا؛ بهزاد(۱۳۹۲). بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و نگرش به ازدواج؛ مطالعه موردی دانشجویان دختر ۲۵-۱۸ ساله دانشگاه اصفهان، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی، روده‌ن، ۷(۲)، ۹۸-۷۳.
 - (۲) حکیمی پور، زهرا (۱۳۹۸). بررسی رابطه جهت‌گیری مذهبی و ویژگی‌های شخصیت با بهزیستی روان‌شناختی معلمان زن مقطع ابتدایی شهر رفسنجان، پایان نامه کارشناس ارشد موسسه آموزش عالی علامه جعفری، گروه علوم انسانی.
 - (۳) زاهدی نیا، کامبیز (۱۴۰۰). ارتباط ویژگی‌های شخصیتی، سبک زندگی و مدت زمان ازدواج با سرخوردگی زناشویی معلمان متأهل دوره ابتدایی شهر گنبد، پایان نامه کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی شرق گلستان، گروه روانشناسی.
 - (۴) سلطانی زاده، محمد و باجلانی، پریسا(۱۳۹۹). پیش بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس اختلال عملکرد جنسی، صمیمیت و رضایت جنسی در زنان و مردان متأهل شهر اصفهان در سال ۱۳۹۶. مجله علوم پزشکی زانکو، دانشگاه علوم پزشکی کردستان: ۳۱-۲۵.
 - (۵) سقزی، ایوب؛ یزدانی اسفیدواجانی، حمیده و نصر، شهره (۱۳۹۹). بررسی نقش انتظارات ازدواج در پیش‌بینی رغبت به ازدواج در دانشجویان دختر دارای تجربه رابطه با جنس مخالف، رویش روان شناسی، ۵۴: ۱۳۸-۱۳۱.
 - (۶) شهری، راضیه (۱۴۰۱). رابطه سبک‌های هویتی و جهت‌گیری مذهبی با جرات ورزی و عزت نفس در دانشجویان، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، دانشکده علوم انسانی.
 - (۷) شهریار، فرخنده (۱۴۰۰). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با انتظار از ازدواج و نقش تعدیلگر نگرش به عشق، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا (س).
 - (۸) عیسی زادگان، علی؛ میکائیلی منبع، فرزانه و مروئی میلان، فیروز. (۱۳۹۳). رابطه بین امید، خوش‌بینی و معنای تحصیل با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دوره پیش دانشگاهی. روان شناسی مدرسه و آموزشگاه، ۳(۲)، ۱۳۷-۱۵۲.
 - (۹) گودرزی، محمود؛ شیری، فاطمه و محمودی، بختیار (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش مؤلفه‌های خانواده درمانی شناختی-رفتاری بر تعارض والد-فرزند و تعارض زناشویی. فصلنامه روان شناسی کاربردی، ۱۲(۴): ۵۵۱-۵۳۱.
- 10) Cao, H., Zhou, N., Fang, X., & Fine, M. (2017). Marital well-being and depression in Chinese marriage: Going beyond satisfaction and ruling out critical confounders. *Journal of Family Psychology*, 31(6), 775.
 - 11) Cao H, Zhou N, Fine MA, Li X, Fang X(2019). Sexual Satisfaction and Marital Satisfaction During the Early Years of Chinese Marriage: A Three-Wave, Cross-Lagged, Actor-Partner Interdependence Model. *The Journal of Sex Research*, 56(3):391-407.
 - 12) Moynihan, L. M. & Peterson, R. S. (2001), A contingent Configuration approach to understanding the role of personality in organizational groups. *Research in Organizational Psychology*, 23, 327-328.

بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و جهت‌گیری مذهبی با تمایل به ازدواج: تحلیل نقش میانجی امید به زندگی در کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه

- 13) Snyder C. R., Haric, C., Irving, L.M., (1991). "The Will and the ways: development and ualidation of an individual differences measure of hope". Journal of personality and social psychology, 60,-570.
- 14) Snyder, C. R. (1994). The psuchology of hope: You Can Get There from Here, New York: Free Press.
- 15) Snyder, C. R. (1995). Conceptualizing, measuring, and nurturing hope. J Couns Dev; 73(3): 60-355.
- 16) Snyder CR, Cheavens J, Sympson SC. (1997). Hope: An individual motive for social commerce. Group Dyn, 1(2), 107-18.